

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 14 okt. 1950

Heden had Djumhana op zijn verzoek een onderhoud met mij.

Hij uitte namens Rum teleurstelling over de boodschap van Drees en het Nederlandse formele verzoek bij de UNCI en verklaarde namens Rum, dat wanneer de zaak voor de VR zou komen de betrekkingen tussen Nederland en Indonesië zouden slechter worden. Hij zeide dat dit laatste niet bedoeld was als een dreigement, maar als een bloot feitelijke constatering. Ik heb hem medegedeeld dat wij steeds getracht hadden een vreedzame oplossing van het Ambongeschil te bevorderen en dat wanneer de Indonesische Regering thans zelf nog het initiatief tot een dergelijke vreedzame beëindiging zou kunnen nemen, wij dit slechts zouden kunnen toejuichen. Ik heb verklaard dat Nederland volstrekt niet begeerde enige rol te spelen, maar slechts een wens had: een bloedbad op Ambon te voorkomen. Djumhana verklaarde daarop dat Leimena op Ambon was geweest en daarna het advies aan de Regering had gegeven om de militaire actie door te zetten. Hij zeide dat dit advies, komende van een vreedzaam man als Leimena is, toch wel iets moet zeggen. Ik vroeg hem of Leimena ook contact had gehad met de wederpartij. Hij antwoordde dat hij geloofde dat dit niet het geval was geweest.

Voorts verklaarde Djumhana dat zijn Regering het beter vond dat een oproep onzerzijds aan de Ambonezen achterwege bleef. Ik heb hem in dit verband medegedeeld, dat de zaken in de wereld toch vreemd kunnen lopen, omdat in het Indonesische Parlement aan de Nederlandse Regering een verwijt ervan was gemaakt dat Nederland geen oproep tot de Ambonezen had gericht. Ik voegde daaraan toe, dat de oproep van Drees in het Parlement verkeerd moest geïnterpreteerd zijn omdat men deze oproep agressief vond, terwijl elke gedachte aan agressie ons vreemd is en wij daarentegen aangedrongen hadden op het gebruiken van vreedzame middelen. Ik heb hem ook nog eens uiteengezet, dat de Ambonkwesie naar de in Nederland levende opvattingen een gevolg was van wat zich ten aanzien van Oost-Indonesië had afgespeeld en dat het ontijdig oprollen van de deelstaten en in het bijzonder van Oost-Indonesië strijdig was met hetgeen ter Ronde Tafel Conferentie was overeengekomen. Hij verklaarde daarvoor volledig begrip te hebben en ook zelf betreurd te hebben, dat men niet de voorziene procedure had gevolgd volgens welke binnen een jaar de constituanten bijeengekomen zou zijn om over de toekomstige staatsconstructie van Indonesië te beslissen.

Djumhana vertelde voorts dat hem door Simatupang enige bezwaren ter kennis waren gebracht over wat zich in Irian afspeelde ten aanzien van Ambon. Op de eerste plaats zou radio-Ambon nog steeds in de lucht zijn, hoewel geen uitzendingen uit Ambon mogelijk waren. Men had daarom sterk de indruk dat de uitzendingen uit Irian kwamen. Op de tweede plaats verklaarde hij dat Irian op het ogenblik een verzamelplaats zou zijn van mensen die vanuit Irian aan Ambon steun verlenen. Hij zeide mij dat hij zou adviseren om deze klachten rechtstreeks bij U aanhangig te maken.

Ik heb hem toegezegd dat ik mijnerzijds onmiddellijk aan Gouverneur van Waardenburg inlichtingen zou vragen en hem na ontvangen antwoord zou inlichten. Ik heb hem medegedeeld, dat hulpverlening van de zijde van Irian aan Ambon in strijd was met de wensen van de Nederlandse Regering en dat ik mij dus niet kon voorstellen dat de geuite klachten gegrond waren.

Tenslotte deelde hij mij nog mede dat in Surabaja 148 Nederlandse ambtenaren die bij de Marinewerkplaatsen werkzaam zijn het aanbod zouden gekregen hebben om tegen een ontvangst van een bedrag van f. 10.000 hun contract met Indonesië te verbreken en alsdan over te gaan in dienst van Irian. Van deze 148 zouden er 144 genegen zijn het voorstel te accepteren. Een van hen zou aan Indonesische autoriteiten verklaard hebben dat wanneer hij f. 10.000 van Indonesië

zou krijgen hij aan het werk zou blijven. Ik verklaarde dat dit verhaal apocrief moest zijn en dat, waar niet minder dan 148 personen bij deze aangelegenheid betrokken waren het betrekkelijk eenvoudig moest zijn voor Indonesische autoriteiten om door een onderzoek achter de waarheid te komen. Djumhana had ook weinig vertrouwen in dit bericht en vreesde dat de eenling die f.10.000 van Indonesië wilde hebben een fantast zou zijn.

Tenslotte verklaarde Djumhana dat Rum de Nieuw-Guineaconferentie wilde uitstellen tot nader bericht. Djumhana sprak het vermoeden uit dat dit uitstel samenhang met het debat over de Regeringsverklaring in Indonesië en met de onzekerheid of het Kabinet zou aanblijven. Ik vroeg hem of nu de Unieconferentie in begin November wel voortgang zou hebben.. Hij antwoordde dat hij dit veronderstelde. Verder wees ik hem er op dat voor 27 December de onderhandelingen omtrent NG moesten beëindigd zijn volgens de bepalingen RTC. Hij zei dat dit punt ook voor de Indon. Reg. uiteraard van belang was.